

Plafó literari

Tot caminant pel camí ral de Vic a Olot, restaurat ara fa un parell d'anys, a l'altura de la font de les Marrades, baixant del Grau fins als Hostalets d'en Bas, topem amb un plafó informatiu que conté un text de Josep Pla. El fragment és d'Un senyor de Barcelona i explica breument com viatjaven per aquest mateix camí al segle XIX. Segons el senyor Puget narrat per Pla, el trajecte el feien muntats en matxos i parant als principals hostals. A l'hostal del Botiguer de l'Esquirol hi esmorzaven truita de mongetes, botifarra i amanida; al de ca la Rutllada hi dinaven sopa, carn d'olla "amb l'orella i la cua de porc, la cuixa d'oca i la botifarra negra", un entrant i grana de capellà; als Hostalets hi berenaven cargols a la vinagreta i una porció d'ànec, pollastre o colomí, i a la Fonda Estrella d'Olot hi feien un sopar pantagruèlic (Obres Completes XIX, 92).

Aquest plafó amb el text de Pla al mig del camí ral és un exemple perfecte del nou ús de la literatura com a element de construcció del paisatge. Pla és, naturalment, l'autor que ofereix més recursos a l'hora de trobar descripcions de paratges i situacions històriques. Però ara mateix tot tipus de literatura ja és útil per il·lustrar un paisatge, fer un tast d'història o enriquir un espai amb una cita. Tot i així, l'obra de Pla és especialment adient per aquesta funció perquè, a més de ser extensa, és fàcilment divisible en fragments. I per molts lectors cada cop és més habitual consumir la literatura no pas en forma de llibre o d'obra pròpiament, sinó a través de passatges d'obres que ja no llegim completes.

Però aquí trobem una altra oposició interessant. De fet, les obres que sí que encara llegim completes acostumen a ser els best-sellers voluminosos i amb cobertes llampants, o sigui, la literatura d'evasió i consum. És cert que la diferència entre aquesta literatura i el que s'anomenava bona literatura és poc clara, però sí que hi ha una diferència essencial entre la ficció que ens evadeix del món i la ficció que ens confronta amb el món, o, per dir-ho en termes marxistes, entre la literatura que reproduïx les formes de producció del sistema i la que en sacseja algun dels seus pilars.

En tot cas, aquesta oposició ja no la podem entendre en termes estètics, perquè, tal com ens mostra l'ús de la literatura en la construcció de paisatges o rutes temàtiques, el valor estètic d'una obra ja no importa tant com la seva utilitat o representativitat a l'hora de produir aquestes experiències pedagògiques, turístiques i culturals. Per això, els atlas i les rutes literaris (com ara les magnífiques geografies literàries de Llorenç Soldevila, o el volum sobre narratives urbanes de Barcelona, editat per Margarida Casacuberta i Marina Gustà, o l'Atlas literari de les terres de Girona, editat per Narcís-Jordi Aragó i Mariàngela Vilallonga, entre molts d'altres) segueixen un nou criteri per als cànons de llibres: un criteri geoliterari, en què el que compta és la utilitat d'aquell fragment de text per representar un paisatge, una ciutat o un període històric.

Així, si el valor estètic va servir d'instrument als estats moderns per crear els cànons literaris nacionals, el valor geoliterari correspon a una nova necessitat de la globalització, que és la de crear espais locals diferenciats i atractius. Potser l'objectiu de la literatura ja no és parlar de coses locals per arribar a una dimensió universal

(allò que deia Ferrater que “per ser universal s'ha de ser molt de Reus”). La funció actual de la literatura és escriure textos prou locals com perquè contribueixin a definir més bé un lloc local i, si pot ser, atraure força gent perquè vinguin a fer una bona xefla.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 07-01-2013 Pàgina 31

-El Punt Avui. Edició Nacional 07-01-2013 Pàgina 19

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/7-vista/8-articles/607308-plafo-literari.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=mesOpini%C3%B3&utm_source=rss&utm_medium=mesOpini%C3%B3&utm_campaign=rss